

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti
št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Vabilo k naročevanju „SLOVENCA“

za zadnje četrtletje t. l.

List po pošti prejemati velja pri trikrat-
nem izhajanju za celo leto . . . 10 gl. — kr.
„ pol leta . . . 5 " — "
„ četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji sprejemati:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.
„ pol leta 4 " 20 "
„ četrt leta 2 " 10 "
Posamezne številke — " 7 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za četrt leta 1 gl. 50 kr.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr.
več na leto.

List pošljemo, kakor je že v navadi, vsem
dosedanjim naročnikom. Kdor se ne misli na-
ročiti, naj ga pošlje nazaj, ker ga sicer imamo
kot naročnika.

Naročnina se pošilja najceneje po poštnih
nakaznicah (Postanweisungen).

Opomba. Kdor je kaj na dolgu, tega pro-
simo, da do novega leta svoj dolg poravná,
ker lahko mogoče, da bo kak spremen z listom
in tedaj moramo tudi mi vsa stara poravnati.

Vredništvo in opravišstvo.

Deželni zbor kranjski

imel je v torek 26. t. m. ob desetih dopolu-
dne sejo, v kateri se je najprej odobril zapis-
nik zadnje seje in gospodarskemu odseku iz-
ročila neka peticija. Potem pa se je pričela
obravnavati o proračunu normalno šolskega za-
klada za l. 1883. Poročevalec dr. Schrey

prebere nasvete finančnega odseka, potem pa
poprime besedo poslanec Klun in temeljito
kritizira in preračunava omenjeni proračun.

Govor poslanca Kluna
se glasi:

Slavna gospoda!

„Za obravnavo preračuna normalno-šolskega
zaklada imamo pred seboj dve prikladi; na
eni so predlogi deželnega odbora, na eni pa
predlogi finančnega odseka, ki se deloma na
une opirajo in sklicujejo. Na obeh je kot po-
ročevalec podpisan g. poslanec Schrey, in dasi-
ravno se po številkah res prav malo ločita med
seboj, je vendar le glavni namen obeh tako
različen, da bi človek skoraj ne verjel, da iz-
virata oba iz enega in istega peresa.

Namen deželnega odbora je bil, nam v
svojem predlogu podati pravo podobo našega
normalno-šolskega zaklada v prihodnjem letu,
kolikor jo je mogel natančno narisati po do-
sedanjih skušnjah, po prej storjenih sklepih,
po dejanskih razmerah itd.

Pa ta podoba našemu finančnemu odseku
ni kaj dopadla in ker je slutil, da bode nam
drugim, posebno pa še naši deželi še manj
dopadla, ako nam jo v prvotni obliki postavi
pred oči, jo je skušal kolikor mogoče oplešati
in ji tako obliko dati, da bi se vsaj na prvi
pogled ne spodbudili nad njo.

Da to lažje sprevidimo, oglejmo si do-
tična predloga nekoliko natančneje.

Deželni odbor je sestavil proračun nor-
malno šolskega zaklada prav po istem formu-
laru in tistih glavnih oddelkih, kakor je bilo

to dozda v navadi. V tej obliki se zares tudi
najlažje primerja s prejšnjimi leti, da se pre-
pričamo, koliko in v čem se je mimo prejšnjih
let premenil davkoplačevalec na korist ali
na škodo.

Precej na prvi pogled pa vidimo, da ta
prememba je v zadnjih petih letih jako velika,
toda ne v polajšanje, ampak v čedalje večje
pomnoženje šolskih stroškov.

Bilo je

leta	potrebščine:	zaklada:	primanjkljeja:
1878	180.003 gl.	14.622 gl.	165.381 gl.
1879	189.781 „	14.329 „	175.452 „
1880	195.829 „	16.551 „	179.275 „
1881	199.311 „	15.551 „	183.759 „
1882	196.624 „	17.823 „	178.800 „
1883	206.875 „	18.793 „	188.081 „

V petih letih, odkar ste Vi zadobili ve-
čino v tem zboru, je toraj potrebščina posko-
čila za 26.000 gl., primanjkljeja pa za 23.000
gl., od lanskega leta pa po predlogu dežel-
nega odbora za 10.000 gl. dasiravno se je
med tem časom rodil antekrist našega šolstva,
nemški Schulverein, ki je velikodušno odprl
svoje roke in začel denarje sejati po naši deželi!

Pa potrebščina in primanjkljeja sta prav
za prav še kakih 6000 gl. večji, kakor ju je
nastavil naš deželni odbor in sta v petih letih
poskočila okroglo za 30.000 gl. Kakor finančni
odsek v svojem poročilu pravi, se bode več
izpraznjenih učiteljskih služb zdaj oddalo, toraj
interkalar ne bode znašal 10.000 gl. ampak
po trditvi finančnega odseka le 7000 gl., in
če k temu privzamemo še druge med tem
časom dovršene premembe, bodo znašale:

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

3. V torek 5. julija ob 8. uri zjutraj:
sv. maša v latinskem jeziku; pel jo je pre-
slavni prevzvišeni jugoslovanski mecén Štross-
mayer in enako neutrudljivo je tudi pridgal
in sicer v celem mašnem ornatu tako lepo in
ginljivo eno celo uro, da bi se človek ne na-
veličal ga poslušati. Govoril je pa o lepoti
slovanskih jezikov sploh, kako naj skrbé maš-
niki za čistost jezika pri svojih naukih, za
ktere sta se sv. Ciril in Metod toliko žrtvovala
iz ljubezni do Boga in bližnjega. Popoldne
po 6. uri, po audienci pri sv. Očetu, se je
tridnevnik sklenila z italijanskim govorom;
kardinal Boromeo, zlo prijazna oseba, je pa
pel „Te Deum“ in dal blagoslov s sv. R. T.

Za dodatek smo imeli še 6. julija v sredo
ob 7. uri zjutraj v cerkvi sv. Klementa veliko
sv. mašo v rimsko-slovenskem obredu, pel jo
je zopet neutrudljivi vladika Štrossmayer s
pripomočjo slovanskega kapiteljna sv. Jeronima.
Pridgal je pa po slovansko starološki dekan
prečast. g. Kožuh; tako smo imeli vsi Slovani

vsaki svoj poseben sedež pri tej slovesnosti.
V tej tridnevni je tudi večina slovanskih
duhovnov maševala v cerkvi sv. Klementa ali
pa zvonaj cerkve v krasnem ozaljšnem po-
kritem predcerkvišču, kjer je bilo več prenos-
ljivih altarjev za tiste dneve postavljenih. Ko-
liko nas je romarjev mašnikov zaporedoma na
številnih altarjih maševalo vsaki dan, se raz-
vidi iz tega, da smo davali zakristanu hraniti
klobuke, ki je deval številke na klobuke, enako
številko je pa dal lastniku klobuka, da je ve-
del mu pravega vrniti. En dan sem dobil jaz
številko 211 na klobuk, torej jih je bilo že
210 pred menoj za sv. mašo oglašanih. Ginljivo
je bilo gledati sv. mašo služiti v raznih ob-
redih slovanskih narodov, kar pričuje, da je
rimsko katoliška cerkev zares tolerantna po
izreku: „non est necessarium, ut omnes fiant
latini, sed ut omnes catholici!“ — Poleg cer-
kve sv. Klementa se drži dominikanski samo-
stan, v katerem je tudi 12 bogoslovcev iz Ir-
skega. V tem samostanu smo bili v tej 3
dnevni vsi duhovni, ki smo v tej cerkvi ma-
ševali, postreženi z dobrim zajutrkom, ali kavo,
čokolado, sladoledom in drugimi hladilnimi
pijačami, kolikor se je komu poljubilo; in to
vse brezplačno! Za to gre hvala menda le

prevzvišenemu Štrossmayerju in zavodu sv.
Jeronima!

O tridnevni in audijenci pri sv.
pri sv. Očetu 5. julija.

Tedaj v starodavni cerkvi sv. Klementa
(na griču Eskvilinu na jugu od Titovih toplic
ali kopelj) smo obhajali tridnevnik na čast
sv. Cirila in Metoda.* Ta cerkev je ena naj-
starejših v Rimu, nad vsimi je zanimiva po
tem, ker hrani še obliko bazilik prvotne dobe.
Spodej ima predvorišče, (kakor nobena druga
bazilika,) s pokritimi tedaj na čast tridnevne
krasno okinčanimi lopami, pod katerimi so bili
postavljeni lepi prenosljivi altarji. Tú smo
maševali v raznih obredih. Poleg altarja, kjer
sem jaz maševal, je na eni strani maševal
mlad rusinski bradat duhoven v svojem grško-
rusinskem obredu, na drugi pa drug v slo-
vensko-bulgarskem obredu, jaz pa v latinskem
v sredi med obema, tako sem se moral ne-
hoté spominjati s hvaležnim srcem molitve, v

*) Po purizmu prestavljeno: Tvrdo in Stra-
hota. Prvo ime Tvrdo ali Tvrdislav za Cirila
bi še ugajalo ušesu, a drugo Strahota, je zares
„strahota“ ališati. Nek slovanski purist vendar-le
imenuje tako svojega sina! Pis.

I. djanstvene plače učiteljev	193.823 gl. — kr.
II. remuneracije in pomoči	8.920 „ — „
III. pokojnina za učitelje	315 „ — „
IV. „ „ učiteljske vdove	677 „ 50 „
V. miloščine	367 „ 50 „
VI. doneski za rokodelski pripravljavni šoli	320 „ — „
VII. nove stavbe	6.700 „ — „
VIII. različni stroški	600 „ — „

Potrebščine bo tedaj skupaj 211.723 gl. — kr. ne pa 206.875 gl., kakor sodi deželni odbor.

Zaklade bo po proračunu deželnega odbora, o katerem smemo pač soditi, da se je oziral na dosedanje skušnje in sprejel zanesljive dohodke:

I. aktivnih obresti	3.843 gl.
II. raznih doneskov	14.733 „
III. raznih dohodkov	217 „

tedaj skupaj . 18.793 gl.

Ako toraj od potrebščine . 211.723 gl. odbijemo zakladi . 18.793 „

imamo pravega primanjkljaja . 192.930 gl., tedaj 8000 gl. več, kakor ga je nastavljal finančni odsek in 14.000 gl. več, kakor je bil nastavljen v proračunu letošnjega leta.

Vprašam Vas, gospoda, kam bomo prišli, ako bo naš normalno-šolski zaklad tako hitro rastel, in kje bomo jemali denarje, da bomo plačevali ogromne stroške za šolstvo? Letos bo 17odstotna doklada na vse direktne davke v znesku 173.128 gl. s čistimi presežki prejšnjih let v znesku 28.123 gl., tedaj skupaj 201.251 gl. še zadostovala za šolske potrebe, ali če pojde tako naprej, bode skoraj treba šolske doklade povikšati, kar bo silno hudo prišlo naše ljudstvo, ki ima za deželni zaklad za zemljišno-odvezni zaklad, za cestne odbore, za občinske potrebe, itd. itd. že zdaj silno visoke doklade plačevati, h katerim odslej vsled Vaše postave pride še odkup duhovske bire in ki mora razum tega se z ogromnimi, večidel pretiranimi stroški delati nova šolska poslopja in jih zadrževati. Ljudstvo bode pač imelo lepe šole, pa poleg njih raztrgane bajte, v katerih bo glada in siromaštva konec jemalo!

Finančni odsek je menda ravno tako do-

bro kakor mi zapazil pravo podobo našega normalno-šolskega proračuna, toda zbal se je takega nagca pokazati našemu občinstvu, in ga skušal vsaj toliko zakriti, kolikor mu je bilo ravno mogoče.

Pri tem svojem prizadevanji držal se je sploh veljavnega pravila, da je treba stroške zmanjšati, dohodke pa povikšati, da se veliki razloček nekoliko stisne. Skrbno je toraj iskal, kje bi se dalo med potrebščinami kaj zmanjšati, in kdor išče ta najde; po vsestranskem stikovanjem je toraj tudi naš finančni odsek našel, da se dajo razni stroški skrbiti za celih 100 gl.! Toda 100 gl. se je še njemu zdelo premalo, in ker se ni dalo nikjer nič več odščipniti, vzel je veliko črtalo v roke in je iz potrebščine kar čisto iztrebil cela dva oddelka VI. in VII. ter izbrisal donesek za nove šolske stavbe v znesku 7600 gl. in pa podporo rokodelskih pripravljavnih šol v Ljubljani in v Novem mestu v znesku 320 gl., tedaj skupaj skoraj 8000 gl., češ, da ti doneski ne spadajo prav za prav v normalno-šolski, ampak deželni zaklad. Dobro; prihranitev 8000 gl. je že nekaj, ko bi to le res tudi prihranitev bila; toda ako to svoto iz tega proračuna izbrišete, jo boste morali postaviti v proračun deželnega zaklada, ki se bo vsled tega za omenjeno svoto pomnožil. In ker deželni zaklad nima lastnega kapitala ali glavnice, ampak se tudi hrani in zdržuje z dokladami, bo pa ta zaklad, ako boste vse nanj zvrčali, polagoma imel toliko potrebščine, da sedanje doklade ne bodo zadostovale. Za žep naših davkoplačevalcev pa bode vse eno, ali se bode izpraznil za večje tirjatve normalno-šolskega ali pa deželnega zaklada.

Enako bistroumno, kakor je zmanjšal potrebščino, povikšal je finančni odsek zakladi normalno-šolskega proračuna. In ker se aktivne obresti od obligacij in stalni doneski ne dajo povikšati, poprijel se je spreminljivih zneskov, ter je na eni strani doneske od zapuščin povikšal za 1000 gl., češ, da ne bodo znašale 10.000 gl., kakor meni deželni odbor, ampak 11.000 gl., na drugi strani pa je pri 17odstotni dokladi pridobil zopet 1000 gl., češ, da davka vsled elementarnih nesreč ne bode treba odpisati 3000 gl., kakor trdi deželni odbor, ampak samo 2000 gl. Ali ni

res naš finančni odsek občudovanja vreden, ker že zdaj tako dobro vé, da bodo v prihodnjem letu samo bogatini mrli in polnili naš normalno-šolski zaklad, in da ne bode ne toča bila, ne povodenj polja uničevala, ne suša in ne moča kmetu delala škode, in mu toraj ne bode treba odrajtovati davka?!

Pa naš finančni odsek ni samo brisal, kjer se je dalo, da je zmanjšal potrebščino normalno-šolskega zaklada od 211.723 gl. na 204.603 gl. in primanjkljaj od 192.930 gl. na 148.810 gl., ampak on je, kakor se vestnemu odseku spodobi, tudi iskal, kje bi se dalo še kaj prihraniti. Ako pa tudi pri tem iskanji ni bil srečnejši, kakor pri zniževanju potrebščine in pri povikševanju zaklada, tega menda pač nihče ne bode očital njegovi dobri volji.

Iskal je toraj in našel, da se da pri šolah za silo kaj prihraniti. In kako bi se ne dalo! Saj so duhovni, ki večidel opravljajo take šole za silo, dobre duše, dobri ljudje, ki so z malim zadovoljni, ki dostikrat otroke podučujejo in jim še kajige, papir, risanke, tablice, svinčnike itd. kupujejo samo iz usmiljenja in iz ljubezni do svojega naroda, skoravno tudi nobenega plačila za to ne dobé. Čemu toraj stroške za take šole povikševati in deželnemu šolskemu svetu dovoljevati 500 do 600 gl., ki jih za take šole zahteva?

Poduk v krščanskem nauku bi se moral po razsodbi upravne sodnije tudi plačevati iz normalno-šolskega zaklada, pa dobro bi bilo, si misli finančni odsek, ko bi se mogli ti stroški vendar le zvrniti na koga drugega, ter priporočiti deželnemu odboru, naj preiskuje in deželnemu zboru poroča, oziroma izroči postavo, kako bi se normalno-šolski zaklad otresil teh stroškov. In naposled se tudi stroški za industrijalni učiteljci v Kranji in Novem mestu finančnemu odseku zde nepotrebni, zato naklada deželnemu odboru, naj se z deželnim šolskim svetom dogovori, bi le ne bilo mogoče omenjenih šol s pričetkom šolskega leta 1883/84 čisto opustiti?

Kdor ne vé, kaj se je pri nas godilo in se še vedno godi, bi moral silno hvalo dajati finančnemu odseku, ker tako vestno išče, kje bi kak krajcar vjel za normalno-šolski zaklad. Kdor pa to vse vé, mora gospodi na uni strani zaklicati: Wozu in die Ferne schweifen — sieh' das Gute liegt so nah. Čemu nekoliko grošev okoli iskati, zraven pa stotine brez pomislika proč metati? Čemu par stotin pri šolah za silo, pri industrijalnih učiteljicah, pri verskem zakladu iskati, tisučake pa, ki so bili dobro hranjeni in varno naloženi, prav po nepotrebnem meni nič tebi nič izdajati? Vsa ljudska šola v Novem mestu stane 238 gl., in enako malo je stala ljudska šola v Kamniku, pa z Vašim privoljenjem, gospoda moja, se je ta šola odpravila in brez ugovora ste prevzeli stroške za nove učitelje, ki bodo za zdaj vsako leto znašali okoli 2000 gl. več, pa se bodo pozneje vsled priklad in pokojnin še zdatno pomnožili. Tukaj bi bili hranili in normalno šolski zaklad varovali teh nepotrebnih izdatkov, to bi bilo vsaj kaj zdalo. Ker prepričani smo, da bi bila ljudska šola v Kamniku za deželo ostala enako ceno kakor je bila, ako bi se bil deželni zastop krepko potegnil za njo in z njo vred za svoje koristi.

Kranju in Novemu mestu hočete odtegniti industrijalni ženski poduk, da nekaj prihranite. Ali bi ne bilo bolje, da poduka v ženskih ročnih delih ne bi silili hribovskim otrokom,

kteri se zahvaluje sv. cerkev nebeškemu Očetu, „ker je ukljub različnosti vsih jezikov narode združil v edinosti!“ („quia per diversitatem linguarum cunctarum gentes in unitate fidei congregavit.“) Krasni napisi so bili na pročelju cerkve v šesterih slovenskih jezikih; hrvaški se glasi: „Bog je stvorio dva velika svjetila in zemlja se razsvjetila njegovom slavom“. Ogledovali smo znamenite slikarije na stenah in obloku cerkve. Eno tih slik pa prav nova in velika stoji na obloku nad velikim altarjem, kateri stoji po šegi starodavnih cerkvá osamljen in dolj po cerkvi obrnjen; omenjena slika predstavlja papeža Hadrijana II., kako posvečuje sv. Cirila in Metoda za škofa. Po tej posnete slike so delili očetje irski dominikani brezplačno vsim romarjem po cerkvi, ktero hranim kakor dragi spomin. Med tridnevno je pri velikih sv. mašah gorelo okoli in okoli po stenah iz obloka te za Slovane znamenite bazilike gotovo blizo 1000 velikih voščeni sveč. Zastran reda in varnosti pa je treba omeniti, da je bilo pred cerkvijo ob času slovesnosti vedno mnogo policajev in karabinarjev in tudi po cerkvi so se včasih malo ogledali. Bilo je vselej vse v

najlepšem redu, ker nihče, razun romarjev s posebnimi ustopnimi listki, ni smel v cerkev, za druge poslušalce ali gledalce brez listkov je bil pa en oddelek cerkve visoko pregrajen, v kateri se je prišlo skoz druge stranske vrata. Semkaj so hodili razni dopisniki ali vredniki časnikov zjati, da so se potem v svojih listih malo ponorčevali z nami in sv. obredi. Ogledali smo si tudi pred 25 leti najdeno starejšo spodnjo cerkev, v katero se pride po nekterih stopnjicah, ki peljejo iz I. zakristije navzdolj. Prijazni dominikan mlad irski bogoslovec, kateri se še z drugimi svojimi rojaki tukaj šola za razne misijone, nam kaže v svojem belem habitu (háliji) s svečico na drogu vse znamenitosti te prestare cerkve, (brž ko ne je iz 3. stoletja po Kr.) to je znamenite sv. slike iz prvih stoletij, ki so malane na stebre in na steno. Govoril je ta pobožni irski mladi bogoslovec malo trdo laški jezik, ali pa se je pri razlaganju pomena sv. podob tudi po latinsko izrazil. Občudoval sem pa ob enem v svojem srcu tudi versko stanovitnost njegovih že več stoletij od angležkih „kramarjev“ stiskanih rojakov na Irskem, (Dalje prih.)

kteri ga prav nič ne potrebujejo, in ki se je v nekterih šolah upeljal celo zoper voljo dotičnih občanov? Ali bi ne bilo bolj prav, da izbršete iz proračuna svoto 500 gld., ki je namenjena za poduk v nemščini, kateri poduk pa za slovensko kmečko deco gotovo manj korist ima, kakor poduk v ročnih delih za mestna dekleta v Kranji in v Novem mestu? In bi ne bilo prav, da bi bili varčni tudi pri ustanovitvi novih učiteljskih služb in bi ne nastavliali precej večje plače, ako šola nekoliko po nemškem duhu diši? Ker naravnost povem, da družega vzroka ne vem, zakaj se je za učitelja v Maverlu odločilo 450 gld., za učitelja na Poljanah pa samo 400 gld. plače, kakor morebiti zato, ker ima prva šola biti nemška.

Tudi bi ne bilo treba v proračun staviti šol, o katerih se za gotovo ve, da se v prihodnjem letu še ne bodo osnovali, kakor šola v Grčaricah, ktera bode še težko tako hitro izdelana, ker je nedavno požar uničil velik del vasi, in morajo ljudje skrbeti, da sami pridejo pod streho, ne pa da bi delali šolsko poslopje.

Ne bodem pa predlagal, da naj se dotični znesek za l. 1883 iz proračuna izbršne, kakor tudi ne bom stavil predloga, da bi se proračun sploh kaj premenil, ker vem, da bi bili vsi dotični nasveti zastoj; pokazati sem hotel le pravo podobo njegovo in opomniti na nevarnost, ki preti blagostanju našega kmeta zaradi čedalje večjih stroškov za šolstvo, katerih ljudje že skoraj ne bodo mogli več zmagovati in katerih neizogibni nasledek bo šolski krah, ako pojde tako naprej in ne začnemo ob pravem času in prav resno misliti na zmanjšanje našega šolskega proračuna. Kako se zamore to brez vse škode za šolstvo zgoditi, omenjal sem mimogredé. Moč to res tudi storiti je v vaših rokah, ker Vi imate večino ter odločite, kar in kakor hočete. Zato pa tudi Vas same zadeva vsa odgovornost. Mi si umijemo roke, mi smo storili kar smo mogli, pa si pridržimo pravico posameznih reči omenjati še v posebni obravnavi.

Za poslanca Klunom govorila sta samo še dr. Schaffer pa poročevalec dr. Schrey, ki sta skušala finančni odsek sicer opravičiti, pa nista mogla spodbiti g. Klunovih dokazov in ovreči od njega navedenih števil. Samo zaradi odpisa davkov omenjal je dr. Schaffer, da bode zadostovalo 2000 gld., ker se mora davek mesta ljubljanskega izvzeti. Toda to bi veljalo le v tem slučaju, ko bi direktni davek ljubljanski v znesku 336.230 gld. po svoji večini bil davek zemljišni, kar pa ni; toraj pa tudi ne more tolikanj vplivati na odpis davka, da bi se kar precej tretjina v proračun postavljene zneska smela izbrisati.

Seja je trajala do 1½3. ure popoldne in je bila ves čas jako viharina.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 27. septembra.

Avstrijske dežele.

Deželni zbori za Dolenje- in Gorenje-Avstrijsko, Solnograd, Koroško, Šlezijo, Česko in Predarlško so bili odprti 26. t. m. V Dolenje-Avstrijskem je bilo na dnevnem redu nagovor deželnega glavarja, poročilo deželnega odbora o volitvi odbornika za VII. okraj Dunajski, obljubovanje novih udov deželnega zbora, volitev odbora in razdelovanje opravil.

V Trstu je bil 22. zopet hud naliv, ki je razstavo deloma poškodoval. — Policija tam pridno zasleduje zločince, sedaj jim bode menda resnica, ko so se hudobneži hoteli celo lotiti posvečene osebe vladarjeve; Oberdank je namreč povedal, da je prvo bombo hotel vreči v Miramare, drugo pa v gledišče „Politeama“. Strah nas spreletava, ko slišimo kaj takega, ter s začudenjem sami sebe vprašamo: ali smo res tako daleč prišli v Avstriji? Oberdank je tudi povedal, da so v Garibaldovem klubu v Rimu srečkali, kdo ponese bombi v Trst, a srečka je njega zadela. Polovica te zvestobe v službi Božji, kakor jo skazujejo ti ljudje v službi satanovi, bi jim gotovo naklonila plačilo od Boga!

Blagoslovljenje zastave delavskega društva 24. t. m. se je vršilo po objavljenem programu brez najmanjšega nereda. Dopis objavimo prihodnjic.

„Tribüne“ piše 22. t. m. Ni gledati toliko na tiste rovarje v Trstu, ki bombe mečejo, tudi ne toliko na iridentovce, kateri skrivajo za političnimi frazami svoje komunistična načela, a niso za Italijo, niti za Avstrijo, marveč na tiste bogate vplivne ljudi, ki so neodvisni pa so podobni nožu, ki reže na obe strani. — Zanimivo je to, da mnogo vplivnih oseb še sedaj ni prišlo iz toplic, tedaj niso mogli razsvetliti svojih stanovanj, vendar se je nekaterim umetno zdelo, osnovati poseben zabavni vlak na dan cesarjevega prihoda v Trst, dasiravno ni bilo več oseb na njem, kakor 67. — Večina prebivalstva je avstrijska, in se ne peča toliko s politiko, a bogati Italijani so, katere je treba bolj pregledati. Ti sicer uživajo korist od države, a za državo ne store nič. Naj nagnusnejše je pa ravnanje merodajnih oseb pri avstrijskem Lloyd. — Tukaj bode treba menjati sistemo. Država se mora naslanjati na ljudi, ki so za državo, in ne svojega denarja trositi za osebe, ki se sramujejo občevati s c. kr. vradniki, da bi jih kdo ne imel za priveržence Avstriji.

Vnanje države.

Sv. Oče so imeli konzistorij 25. t. m. Za kardinala so proglasili poročnika v Parizu in v Madridu, imenovali so več škofov, med drugim tudi za Poreč-Pulj.

V Egiptu vse hiti skazovati svojo zvestobo Khedivu, tudi na jugu se mu vse uklanja namreč uradniki in vojaki. — Ne boste me premotili, si gotovo misli Khedive, vaša značajnost mi je dobro znana. Kaj bode z vodji ustanka, sedaj še ni nič gotovega. — Hvalili jih menda ne bodo, prav bi pa bilo, ko bi iz njih premoženja oškodovali ljudi, ki so v sled vojske prišli ob vse.

O deželi Tunis se poroča, da je tam vse mirno. Ker je vsak rod odgovoren za vse nerednosti, ki se v njegovem okraju zgodijo, pazi vsak okraj na svoje ljudi. Začeli bodo z javnimi podvzetji, da bodo ljudje imeli zaslužka; delati hočejo namreč za promet in razsvetlevanje ob morskih bregovih, mostove čez vode, in arteške vodnjake v zelenici Djerid na jugu. Tako mislijo ljudi pridobiti za francosko vladu, in z dobrotnimi napravami utrditi to, kar je meč pridobil.

Domače novice.

V Ljubljani, 28. septembra.

(G. vitez Schneid) je 25. t. m. predsedniku državne zbornice, dr. Francetu Smolki, pismeno sporočil svojo odpoved za državnega

poslanca mesta ljubljanskega. Nadejali smo se, da bode v sled soglasne prošnje narodnega kluba in narodnih volilcev še obdržal mandat. Zdaj je odločitev v rokah Smolkovih, in dasiravno je težko koga, ki zaradi bolezni hoče odložiti poslanstvo, siliti, naj ga še obdrži, bi prevzvišeni predsednik državne zbornice vendar le prav storil, ko bi svojo veljavno besedo združil z našimi prošnjami in g. vit. Schneidu priporočil, naj svojo odpoved vzame nazaj.

(Predavanja na bogoslovskih šolah v Ljubljani) se pričnejo 3. oktobra. Oglaševanja se sprejemajo 2. oktobra.

(Hrvatski Sokoli) so se 26. t. m. vračujoči se iz Trsta mudili v Ljubljani. Zvečer napravili so jim ljubljanski Sokoli v čitalnični gostilni veselico z godbo in petjem, pri kateri se je vojaška godba našega domačega polka s svojo izvrstno godbo posebno odlikovala ter žela burno hvalo od obilo zbranega občinstva. Čitalnični pevci so peli po svoji navadi krepko in v splošno zadovoljnost. O polnoči so se hrvaški gosti po železnici zopet vrnili domu v Zagreb.

(Iz seje mestnega zbora dne 21. dec. 1882.) Župan Graselli naznanja, da so se cesar zahvalili za nameravano deputacijo, a je niso mogli sprejeti zaradi mnogih drugih deputacij.

Dr. Zarnik poroča za personalni in pravni odsek o prošnji J. V. Vithalma. G. Vithalm t. j. oče tega posestnika je postavil kolizej, a zavezal se, da bode imel vojašnico za prehodne vojake in jahališče. — Hišniki so mu plačevali po 3 pozneje po 4 gld. — in to je pobral tudi lanske leto od dotičnih hišnikov.

Vojaška komisija je prevzela l. l. meseca avgusta koliseum kakor vojašnico za silo in plačuje najemščine 3454 gld. 43 kr. — dohodki so mu bili s tem znatno zvišani. — L. 1880 v dan 20. septembra je ukazal mestni magistrat Vithalmu, naj pripravi prostora za prehodne vojake. A tega ni storil in mestni magistrat je mogel sam skrbeti za vstanenje vojakov, in je zato pobiral od hišnikov dotični letni znesek, a Vithalm je tudi pobiral po 4 gld. od hišnikov, ki so bili pri njem naročeni. — Hišniki so terjali uplačano svoto od V. nazaj, denar je pobiral, a za stanovanje je skrbelo mesto. Sedaj pa tirja, naj se mu privoli, da še zanaprej pobira od hišnikov po 4 gld. ali pa naj se mu odpiše služna pravica (Servitut-Recht) ki je vknjižena na njegovi hiši za transalno vojašnico (prehodne vojake) in za jahališče. Poročevalec nasvetuje naj se mu prošnja odbije; sprejme se jednoglasno. Prošnja ravnateljstva meščanske trnovske kosarne za oslobodenje posestnikov od splošnega vplačevanja za vstanenje vojakov se dene z dnevnega reda, ker je došla še ena peticija, o kateri se mora posvetovati pravni odsek.

Obč. sv. Potočnik poroča o izpeljavi Resseljeve ceste. Troška bode 18.432 gld.; 10.440 je uže dobljenih. Cesta bode 685 mtr. dolga, 16 mtr. široka. Dr. Supan nasvetuje, naj mestni stavbeni urad troškovnik pregleda in delo za grajenje naj se potem razpiše.

G. Potočnik poroča o vravnanji prostora za škofijo in stolno cerkvijo. Stroškov bode 1600 gld. Knezoškof bodo dali 600 gld. Sklene se, da se bode prostor poravnal, na prostor nekoliko vzvišen bode dvoje vhodnih vstopnic od semenišča in od škofije, park ima mesto samo napraviti, a druga dela se bodo razpisala. Svota knezoškofa se hvaležno sprejme.

G. Potočnik poroča o nasvetovani novi cesti mimo stare tržaške ceste, ki bi se začela

pri gostilni pri „Jagri“ bi presekala Latermanov drevored, prostor pri koloseji in bi prišla pri gostilni zur „Stadt Triest“ na celovško cesto. Cesta naj bi bila 20 meter široka in z drevesi obsajena. Občinski svet še o tem ni govoril, a že dle časa vozijo šuto na tist prostor, niti se ni obravnavalo s stavbenim društvom, s c. k. erarom in s posestnikom koliseja, a vendar je to treba, preden se kaj dožene. Nasvet je, stavbeni urad naj se pogaja zaradi tega z erarom, s posestnikom koliseja in s stavbenim društvom in potem naj poroča in predlaga popolnoma nov načrt te ceste.

Dr. Supan nasvetuje naj se ta stvar izroči stavbenemu odseku, in naj se najprej v načelu sklene, ali se ima ta cesta delati ali ne in to nasvetovati občinskemu odboru, potem naj se stavbenemu uradu naroči, da obravnava in načrte zdelala.

Obč. sv. dr. Zarnik ne more nikakor videti korist od te ceste; ko bi cesta peljala do kacega kolodvora, potem uže. Za promet sta pa dunajska in tržaška cesta popolnoma dovolj. Čemu tedaj ogromnih stroškov, ali zato, da se uniči naj lepši kinč ljubljanskega mesta Latermanov drevored. Govornik nasvetuje: srenjski odbor naj se uže danes izreče zoper napeljevanje te ceste.

Obč. sv. dr. Schaffer misli, prava pot tukaj je, da se stavbeni odsek še enkrat o tem posvetuje in poroča, ako se ta cesta dela, se bode zemlja razdelila in hiše se bodo zidale ob ti cesti in težki vozovi ne bodo več šli po dunajski cesti i. dr.

Obč. sv. dr. Zarnik pravi, Ljubljana nima 100.000 ljudi, da bi jo promet, ki sicer ni velik, kaj motil. Govornik ostane pri svojem nasvetu, katerega tudi podpira obč. sv. Petričič.

Obč. sv. dr. Drč in Dežman govorita zato, da se izroči stavbenemu odseku. Ta nasvet obvelja tedaj pri sklepanju z 9 zoper 8 glasov, tedaj odpade dr. Zarnikov nasvet. — Nam se pa vendar le zdi, da je dr. Zarnik pravo zadel, dasiravno je padel njegov predlog. — Koliko je bilo voz po tržaški in dunajski cesti, dokler ni bilo železnice, in sedaj, ko mimo prej skoraj nič voz ni na cesti, sedaj pa je cesta premajhna. Drugič govori se, hiše se bodo zidale ob cesti. — Na tiste mokre travnike, kjer ob deževji voda stoji, ka-li? Ljubljana ima svojo prihodnost proti kolodvoru, a ne na močvirnim svetu pod Tivoli; ob deževji voda teče memo Latermanovega drevoreda, da bi mlinska kolesa gnala, hm, to bi bila suha stanovanja poleg teh potokov. Vlada raje zida učiteljske na kraji za poslopja pripravnem, proti kolodvoru, a mesto bi pa zidalo na prostoru naj manj zato pripravnem. Je pa še nekaj, kar govornikov nihče ni omenil, pa je vendar obče znano. — Ko bi bila enkrat ta cesta izvršena, potem pride na vrsto še druga cesta, bajč skozi nunski vrt (ali kod uže?) proti dunajsko-tržaški cesti, in to bi zopet ne bilo drugega nego ogromni stroški, za občno korist pa kaj pičila korist, ako sploh tukaj ne kupčujejo za medvedovo kožo, dokler je še medved živ. Tako bi mesto za neplodne stavbe trosilo denarja, a meščanje bi pa plačevali. Ako je gospodom, ki imajo tukaj odločilno besedo, res zato, da imajo delavci kaj zaslužka, evo vam potrebnih, da prepotrebnih stavb. Po mestnih šolah je zopet letos taka gnječja, da nimajo kam z otroki, in jih pošiljajo od šole do šole. I. mestna šola je spravljena v pritličji, v prostorih, ki so sposobni za vinske kleti a za šolske sobe ne. Vse poprave,

letošnjega leta na I. mestni šoli so se izšle v to, da so v vnanji zid okno izdolbili, da ima jedna šolska soba več svetlobe. To je res dobro in tudi potrebno je bilo, a upati je, da mesto ne bode s to popravo zadovoljno, marveč da bode prihodnje leto se resno lotilo dela, ki je mnogo mnogo potrebnejši in koristnejši, kakor stare uglijene ceste zapuščati travnike in njive zasipati pa po njih nove ceste narejati, kar bi prav po pravici rečeno nikomur drugemu ne koristilo, kakor tem, ki imajo ob ti nameravani cesti kaj zemljišča na prodaj. — Toda vsak po svoji nogi kopita meri, nekateri si to, drugi zopet kaj drugega želé praša se le, kaj občinstvu bolj koristi?

Razne reči.

— Za Tirolce in Korošce, ki jim je povodenj napravila silno veliko škodo, so cesar iz lastnega premoženja podarili 100.000 gl. Slava jim!

— Duhovniške zadeve v Krški škofiji. Milostljivi g. knezoškof dr. Peter Funder so se dne 23. t. m. s svojim kanclerjem č. g. L. Einšpielerjem odpeljali v Solnograd, da se udeležijo velike cerkvene slovesnosti 13stoletnice, katera se bode sv. Rupertu v čast ta teden v Solnogradu obhajala. Č. g. Huter Janez ml. je imenovan za začasnega kateheta in učitelja slovenščine na realnih šolah v Celovcu.

— Katehet na c. k. meščanski šoli v Trstu je postal č. gosp. Jakob Sila, dozda katehet na učiteljski pripravnici v Kopru.

— † V Novem mestu je 25. t. m. 1/4 10. zvečer umrl daleč okrog znani trgovec in prodajalec stekla in porcelana, gosp. Ferdinand Seidel. Pokojni bil je nadlajtenant pri mestni uniformirani gardi, ud čitalnice itd. Zapustil je ženo, vdovo in več nedorastlih otrok. Bil je povse pravi narodnjak in značajan mož, ki se je pri vsaki priliki pokazal ko pravega Sloveca. Slovesni pogreb bil je včeraj.

— Učiteljska služba na meščanski šoli v Krškem za matematično-prirodoslovesno skupino se razpiše do 10. oktobra t. l., plače je 800 gl. — Nameščenje začasno.

Na 2razredni ljudski šoli v Dobropolji 2. učitelj. služba 400 gl. stalno a tudi provizorno do 10. oktobra.

— Strašna nesreča. V Stonjcih pod Ptujem je gospodar šel v nedeljo gob iskat. Ker ni poznal škodljivih od dobrih, natrga strupenih. Zvečer jih povžije on in njegovi na juhi skuhane. Vsi so zastrupljeni. Umrl je mož, žena in otroci 1 1/2, 6, 8, in 12 letni. Dekla še živi pa strašno trpi.

„Sl. Gosp.“
— V Gradcu so zaprli več mladih ljudi, dijakov in delavcev, ki so po zgledu ruskih nihilistov tajne zarote snovali pa tudi po končanih zborovanjih grdo živeli. Sad zori, ki so ga brezverniki sejali.

— Cesarjevo priznanje. Cesar je podelil žandarju vahtmajstru Appolonio srebrni križ na zasluge s krono in žandarju Tomasiniju srebrni križ za zasluge, ker sta ugrabila onega Oberdanka, ki je nesel bombe v Trst.

„Edinost.“
— Odlikovanje. Prošt stolnega kapitlja v Kopru v. gosp. F. Petronio, dobil je za mnogoletno odlično delovanje red železne krone III. reda.

— Kaj je bilo vzrok strašni povodnji po Tirolskem in sosednjih deželah, kamor vode pritekajo iz Tirolskega, — po Lombardo-Beneškem, Koroškem itd. — Mesca junija, julija in do konca avgusta se navadno

taja led in sneg po visokih gorah; to tudi pri nas zapazujemo, da ima Sava mesca avgusta precej vode, dasiravno je po ravnini suša. Letos pa je mesca junija in julija na novo sneg belil visoke gore. Ko je mesca septembra vlekel široko, tajati se je začel lanski in letošnji sneg, plazovi so drli iz gora, in to je vzrok silni vodi in strašnim nesrečam, ki so se godile po ozkih dolinah. Zato vidimo, da so bile povodnji le po južni strani gora, po severnih robovih ne toliko, dasiravno je tudi tukaj precej deža padlo. — Zahodna železnica ni trpela nič kaj škode, tudi do Trbiža in Pontebe ni bilo posebne škode, a močno je prizadeta bistrška (puštrška) dolina, potem doline ob Eisaku in Adigi; to vse je bilo vzrok, da je bila letošnja nesreča še huja od one l. 1868 in 1851. Tako planinski kraji leto za letom lezejo v siromaštvo, in tam bivajo ljudje, ki v potu svojega obraza zemljo prisilijo, da jim pičli sad rodi, taki ljudje so v prvi vrsti potrebni in vredni pomoči. Nadvojvoda Viljelm je dal za nesrečne po Tirolih 1000 gl. in 500 gl. za enake namene na Koroškem.

— V Kraljevcih (Königsberg) je med predstavo v gledišči začelo goreti. Vnel se je tram, a ogenj sta hitro pogasila dva uda požarne straže. Vendar se je vse zaslišavši klic: ogenj! gnetlo k vratam, od koder so po širokih vhodih prišli s pod strehe. Nesreče ni druge razen strahu.

— Darila za konjerejce. Na Vrhnikih dne 9. t. m. za litijski, logaški, postojnski in ljubljanske okolice okraj ter ljubljansko mesto:

a) Za kobile z žebeti, katerih je bilo prignanih 25, so dobili darila: 1. Karol Obreza z Vrhniške (je prvo darilo 7 cekinov odstopil za druge konjerejce). 2. Jože Vrh s spodnjega Semon 7 cekinov. 3. Jernej Orožen z vnanje Gorice 5 cekinov. 4. Martin Šusteršič s Plešivice 4 cekine. 5. Jože Kermelj s Kozarij 3 cekine. 6. Anton Jeršan z Unca 2 cekina. 7. Franc Anzjan s Trnja srebrno medaljo. 8. Franc Gregurka s Sinje Gorice srebrno medaljo. 9. Janez Garus z Iške Loke srebrno medaljo.

b) Za mlade breje kobile, katerih so prignali 6, so dobili darila: 1. Luka Jerala iz Samotorca 5 cekinov. 2. Martin Oven s Podsmreke 4 cekine. 3. Jernej Peer z Vrhniške 3 cekine.

c) Za žebice, katerih je bilo prignanih 6, so dobili: 1. Matija Smuk z Belk 2 cekina. 2. Franc Mrak iz Plešivce 2 cekina. 3. Adolf Halabak iz Raven srebrno medaljo. 4. Jože Čepon s Horjula srebrno medaljo.

V Kranju za kranjski, radolški in kamniški okraj 12 t. m. za konje težkega plemena:

a) Za kobile z žebeti, katerih je bilo prignanih 25, so dobili darila: 1. Martin Semenc s Česnjevice 7 cekinov. 2. Aleš Brgant s Šentjurja 5 cekinov. 3. Valentin Gradiš iz Trzina 4 cekine. 5. Blaž Kržič iz Vodic srebrno medaljo. 7. Jože Novak z Nevelj srebrno medaljo. (Konec prih.)

Javne dražbe.

30. sept. 1. eks. drž. pos. Tomaža Šetina iz Železnikov 490 gl. Loka. 1. eks. drž. pos. Janeza Horžen iz Gorice 877 gl. Krško. 1. eks. drž. pos. Boštjančič Velko Mrašovo 546 gl. Krško. 1. eks. drž. hiša Neže Pevce iz Novega trga 450 gl. Kamnik. 1. eks. drž. pos. Franc Hočevnar iz Pivke gorice 2083 gl. 80 kr. Ljubljana. Zopet dražba za parcele Jakoba Vodnika iz Zaloga. Ljubljana. 1. eks. drž. pos. Boštjan Selan iz Viča, 1540 gl. in 800 gl. Ljubljana. 3. eks. drž. pos. Valentin Kikelj iz Zapotoka. Ljubljana. 1. eks. drž. pos. Anton Dormis Iška vas 5354 gl. Ljubljana.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.